

Imigrația în Italia în 2015. Aspectele principale

Ecaterina Deleu

Imigrația în Italia este o realitate complexă, care în 2015 se prezintă cu **două caracteristici aparent contradictorii**.

Pe de o parte, **sunt foarte mulți imigrați veniți ilegal**. În special, pe parcursul anului au fost înregistrate 154 mii de debarcări – fie solicitanți de azil care fug de războaie și persecuții, fie migranți economici în fugă de sărăcie și mizerie. Aceste fluxuri, deși minore în raport cu peste un milion de persoane debarcate în Europa, provenind din Asia și Africa, au solicitat investiții financiare considerabile (3,3 miliarde de euro potrivit surselor guvernamentale) și eforturi dificile de a identifica locuri pentru a-i adăposti: circa 200.000 cele ordinare, alte peste 100.000 cele extraordinare - de altfel în continuă creștere.

Pe de altă parte, **a rămas stabilă imigrația permanentă**. Din cei 244 de migranți din lume, Italia deține o cotă de 4% (peste 10 milioane), date care se referă, pe jumătate, la italienii aflați peste hotare și altă jumătate – la cei 5.026.153 cetățeni străini rezidenți pe teritoriul național: numărul acestora a sporit în ultimul an cu doar 12 mii, în timp ce numărul italienilor plecați în alte țări a depășit 5 milioane și a crescut cu circa 200.000 de persoane, circa o jumătate fiind persoane (în special cu studii superioare) expatriate din regiunile lor.

Este în creștere nivelul globalizării țării, nu doar din perspectiva italienilor rezidenți peste hotare, dar și datorită impactului exercitat în țările respective de către cetățenii străini care actualmente trăiesc în Italia - prin intermediul contactelor uzuale cu membrii familiei, cu rude și prieteni - și, cu atât mai mult, de către imigranții care au revenit la baștină după o anumită perioadă petrecută în Italia. În această privință e suficient să ne gândim la persoanele venite la studii în cadrul **universităților** (în 2015 au fost înregistrați 12.439 noi înscriși din totalul de 70.339 studenți străini) sau din alte motive de **studiu**, în special de învățare a limbii italiene (10.000 de vize în 2015), și la rezidenții din motive religioase (28.000 în 2015): o parte din ei va reveni în țările respective și va fi promotor al experienței italiene. Astfel, are loc o globalizare culturală foarte răspândită, care favorizează cunoștințele despre Italia și particularitățile ei, cu un impact pe plan comercial și în domeniul turismului, prin intermediul comunităților de italieni peste hotare, al rudelor și prietenilor imigranților aflați în Italia (după cum rezultă dintr-o cercetare anuală realizată de Banca Centrală a Italiei).

Un semnal semnificativ al globalizării îl reprezintă **remitențele**: 431,6 miliarde de dolari către așa-numitele țări în curs de dezvoltare, la nivel global, în timp ce din toate țările UE au fost transferate 29,3 miliarde de euro și din Italia – 5,3 miliarde de euro în 2015 (cu două miliarde mai puțin în raport cu valoarea maximă înregistrată anterior).

În realitate, **și 2015 a fost un an al unor schimbări relevante**. De fapt, 250.000 de cetățeni străini au fost înregistrați în registrele locale ca fiind persoane venite de peste hotare, iar 72.000 au fost noii-născuți cu ambii părinți cetățeni străini (a șasea parte din numărul total al noilor-născuți din țară). Totuși populația străină nu a crescut numeric deoarece, în raport cu anii precedenți, a fost extrem de mare numărul imigraților care au obținut cetățenia italiană (178 mii în 2015), populația italiană de origine străină ajungând la nivelul de 1 milion 150 de mii. În plus, a continuat, deși într-o măsură mai mică, fluxul de reîntoarcere în țara de origine pentru 64.000 de cetățeni extracomunitari cărora nu le-a mai fost prelungit permisul de ședere (în 2014 numărul permiselor neprelungite a fost de 155.000).

Imigranții rezidenți asigură **un suport pentru societatea italiană**. Ei reprezintă **10,5% din cei ocupați**, deși din cauza crizei rata șomajului a crescut în cazul lor până la 16,2%. Chiar dacă au aproximativ același nivel de studii ca italienii, imigranții demonstrează o mare disponibilitate de a îndeplini diferite munci: de fapt, dintre ei doar 6,8 au profesii calificate, în timp ce aproape o jumătate dintre femeile imigrate muncește în sectorul casnic, domeniu față de care italiencele continuă să fie reticente.

Criza îndelungată nu a prejudiciat **dinamismul antreprenorial** al imigranților – numărul întreprinderilor lor au o incidență de 9,1% în totalul celor active în Italia. Aceștia redevin protagoniști în **domeniul imobiliar** (vânzare/cumpărare) și cel al creditelor bancare (respectiv, incidențe de 8,7% și 13,6% în 2015, potrivit sondajelor efectuate de *Scenari Immobiliari* și al Grupului *Techocasa*). Ca și în anii precedenți, **contribuțiile sociale** plătite de imigranți în 2015 sunt foarte mari (10,9 miliarde de euro), în timp ce cota celor pensionați rămâne minimă (imigranții reprezintă 0,3 la sută din totalul beneficiarilor de pensii). Luând în considerare acești factori menționați de *Dosarul Statistic Imigrația în Italia 2016* (it. Dossier Statistico Immigrazione 2016), soldul dintre diverse contribuții plătite de imigranți și tot ce primesc ei din fondurile publice evidențiază **o sumă de 2,2 miliarde de euro în favoarea trezoreriei**.

Este relevant și **rolul imigranților la nivel demografic**. Dinamica naturală a populației italiene este deja deficitară în prezent (în 2015 a fost notată o prevalență de 162 mii de cazuri de deces în raport cu cele de nașteri) și va continua să se înrăutățească în perioada 2011-2065: conform scenariului realist al ISTAT soldul va fi negativ - 11,5 milioane (28,5 milioane de nașteri în raport cu 40 milioane cazuri de deces), compensate de fluxurile migraționale care vor fi pozitive – circa 12 milioane (17,9 milioane de intrări față de 5,9 milioane de ieșiri din Italia).

În viitorul Italiei este scrisă imigrația. Se estimează, spre mijlocul secolului, dublarea acestei populații, la fel va fi puternică și creșterea numărului celor care vor obține cetățenia italiană. Fluxurile actuale vor putea scădea în intensitate doar în timp, însă fără să dispară. Aceste fluxuri, chiar dacă implică și probleme, sunt funcționale pentru a înregistra un nivel minim al echilibrului demografic. Prin urmare, datele statistice – acesta este mesajul *Dosarului Statistic Imigrația în Italia 2016* – ne invită la o lectură atentă a realității și necesită politici migraționale adecvate. Până în prezent au fost mici semnale de redresare economică, dar dacă se va reuși creșterea acesteia (și aici e marea problemă a Italiei), imigrația va fi o pârghie indispensabilă și vor fi mai bine înțelese motivele conviețuirii.